

Comunitat Energètica

Preguntes i Respostes

Conceptes sobre la Comunitat Energètica

1. Què és una Comunitat Energètica (CE)?
2. Quins són els principals serveis energètics que podria oferir la CE?
3. Qui pot participar en una CE?
4. Quins són els beneficis d'una CE?

Funcionament de les Comunitats Energètiques

5. Com es manté una CE?
6. Quines despeses comporta una CE?
7. Quines inversions es realitzen a una CE?
8. Com es distribueix l'energia?

Dubtes tècnics

9. Com em connecto a la CE?
10. L'energia que rebré de la CE serà 100% renovable?
11. Si només sóc a casa quan ja és de nit, m'interessa formar-hi part?
12. Si tinc plaques a casa meva, em podré sumar a la CE?
13. Podré participar de la CE i consumir energia si no sóc propietària del pis on visc? I si el contracte de la llum no està a nom de la llogatera?
14. No tinc clar quant de temps viuré al municipi a la casa on visc ara. Què passa si participo a la CE i canvio de domicili?
15. Com es relaciona la CE amb la comercialitzadora?

Governança i presa de decisions de les Comunitats Energètiques

16. Quines fórmules jurídiques són més habituals?
17. Com es prenen les decisions?
18. Com puc participar a la CE?
19. Quins són els drets de les persones consumidores?

20. Quines són les obligacions de les persones consumidores?

Altres qüestions

21. Quines diferències hi ha entre fer-te sòcia de Som Energia i constituir una CE?

22. Com es pot assegurar la participació de famílies en situació de pobresa energètica a la CE?

23. Podré participar de la CE si rebo el Bo Social? Quines conseqüències té?

Conceptes sobre la Comunitat Energètica

1. Què és una comunitat energètica (CE)?

Les CE's són organitzacions formades per diferents agents (persones, comerços, entitats, altres) d'un mateix territori que s'agrupen de manera participativa i democràtica per produir energia verda local (elèctrica, tèrmica, altres) i poder fer servir aquesta energia per al seu ús diari (consum a casa, a les empreses, al cotxe, al municipi, altres). La gran diferència que aporten les CE és que la propietat dels serveis energètics i l'ús que es faci és propi de qui en forma part.

Per ser considerada una CE cal que els diferents membres s'agrupin sota una fórmula jurídica concreta que permeti la participació oberta i voluntària de les persones sòcies. Per aquest motiu, les formules jurídiques de l'economia social (cooperatives i associacions), són figures que es poden adoptar i que vetllen per generar dinàmiques cooperatives que transformen la manera de produir i utilitzar recursos energètics, on la propietat de la CE és de les mateixes persones sòcies i on es genera un impacte transformador a nivell social, mediambiental i del territori.

2. Quins són els principals serveis energètics que podria oferir la CE?

Per generar energia verda local, en funció de les capacitats dels agents i del territori, es poden fer servir les següents fonts de producció energètica:

- Energia fotovoltaica a través d'instal·lacions d'autoconsum col·lectiu (amb la legislació actual l'energia generada a través d'un autoconsum col·lectiu es pot compartir en un radi màxim dels 500 metres des del punt de generació d'energia i el comptador de la persona consumidora).
- Parcs fotovoltaics per vendre la llum a la xarxa d'electricitat i gaudir d'un conveni amb la comercialitzadora que s'esculli.
- Xarxes de calor d'escalfament generada a partir de recursos orgànics del territori que permeten oferir calefacció i aigua calenta a les persones beneficiàries.
- Energia eòlica

Aquesta energia es pot utilitzar per al consum domèstic, d'empreses, d'equipaments municipals, de mobilitat i càrrega de cotxes elèctrics, entre altres.

A part, també poden oferir serveis d'assessorament entorn a l'eficiència energètica, mobilitat sostenible, telefonia mòbil, internet compartit, formacions i compres col·lectives de productes o serveis (d'energia, d'instal·lacions solars, de cotxe elèctric, etc.).

3. Qui pot participar en una CE?

Poden intervenir-hi multiplicitat d'actors, cadascun dels quals assumeix la funció que la mateixa CE hagi acordat, en funció del marc competencial i legal que es pugui adjudicar.

Així doncs, els principals actors que s'identifiquen són la ciutadania organitzada, les administracions públiques, les empreses i organitzacions socials i les persones individuals. A més, la participació és oberta i voluntària.

4. Quins són els beneficis d'una CE?

Els beneficis d'una CE inclouen tres dimensions: mediambiental, social i econòmica.

A nivell mediambiental, es generen serveis energètics de quilòmetre zero, per tant que es produeixen i consumeixen a nivell local. Les CE contribueixen a reduir les emissions de CO₂, a través de la producció d'energia verda i renovable, treballant l'eficiència i reducció de l'ús energètic.

A nivell social, són un mecanisme per democratitzar el model energètic, garantint l'accés universal a l'energia, la sobirania energètica del territori i la lluita contra la pobresa energètica. Així mateix, les CE empoderen a les persones que hi participen sent elles les propietàries de l'energia, participant en la presa de decisions sobre el model energètic i contribueixen a millorar les relacions de veïnatge i enfortir la comunitat local.

Finalment, a nivell econòmic redueixen l'import mensual dels consums energètics i generen riquesa en el territori en el qual opera la CE ja que els diners es queden al mateix territori.

FUNCIONAMENT DE LES COMUNITATS ENERGÈTIQUES

5. Com es manté una CE?

Les CE's son autosostenibles ja que es financen a través de les aportacions de les sòcies per fer front a les despeses relacionades amb els diferents serveis que ofereix la CE.

6. Quines despeses comporta una CE?

Les despeses que comporten una CE es poden dividir en dos grups. Per una costat les despeses d'arrencada (estudi tècnic, pla de viabilitat, campanya de difusió). Per l'altre, les despeses corrents (manteniment i amortització de les instal·lacions, i gestió de la comunitat).

7. Quines inversions es realitzen a una CE?

Les inversions que es realitzin a la CE dependran del que decideixin les persones que en formen part. Aquestes inversions poden provenir de fons públics, privats, i/o demanant un préstec.

8. Com es distribueix l'energia generada a través de plaques fotovoltaïques?

En cas que la CE compti amb unes instal·lacions fotovoltaïques per a generar energia renovable i distribuir-la entre les sòcies de la comunitat, aquestes instal·lacions generen una quantitat d'energia que es distribueix entre les diferents sòcies (ciutadania, comerços, equipaments municipals, altres), en base a uns coeficients de repartiment d'energia prèviament pactats.

De l'energia que es distribueix a cada sòcia hi ha una part que s'autoconsumeix i una altra que s'aboca a la xarxa elèctrica en forma d'excedent. Això es deu a que és molt difícil consumir tota l'energia que se t'assigna (hores de sol, aparells connectats a la xarxa, etc.) i, per tant, hi ha una part restant que, o bé acabarà compensant-se a la factura elèctrica, o bé la CE la vendrà i generarà uns ingressos. Això últim dependrà del model pel qual vulgui apostar la CE (compensació o venda d'excedents).

En cas de molta demanda d'energia, les sòcies poden establir uns criteris d'assignació de l'energia. Alguns dels criteris que es poden tenir en consideració són, per exemple, l'ordre d'entrada, el tractament de la pobresa energètica o si l'habitatge és primera o segona residència.

DUBTES TÈCNICS

9. Com em connecto a la CE que té plaques fotovoltaïques??

No caldrà fer cap obra en els habitatges per a connectar-se a la instal·lació fotovoltaïca, tan sols s'assignarà una quantitat d'energia procedent de la instal·lació fotovoltaïca. Aquest repartiment es fa de manera telemàtica a partir del registre horari dels comptadors de cada sòcia. Per tant, directament a les factures es veurà reflectit un descompte corresponent a l'energia consumida de les instal·lacions de la CE.

10. L'energia que rebré de la CE serà 100% renovable?

Sí que ho serà. Justament les CE centren el 100% de la seva producció en energies renovables. No obstant això, cal tenir present que la demanda d'energia no coberta per la

capacitat de producció de la CE serà proveïda pel sistema elèctric general a través d'una comercialitzadora, com fins ara.

11. Si només sóc a casa quan ja és de nit, m'interessa formar-ne part?

Les plaques fotovoltaïques només generen electricitat durant les hores de sol. En hores nocturnes no generen electricitat, pel que l'energia consumida per les sòcies de la CE durant aquestes hores vindrà de la xarxa elèctrica. Per tant, aquelles sòcies que utilitzin electricitat durant hores de sol percebran un major estalvi en la factura (més quantitat d'energia de les instal·lacions fotovoltaïques consumida). Ara bé, també existeixen consums a l'habitatge regulars i periòdics que poden aprofitar les hores de sol (nevera, microones, congelador, altres).

A part, l'energia assignada de la CE a cada sòcia que no es consumeixi s'abocarà a la xarxa elèctrica i es compensarà a la factura elèctrica a un preu menor, o directament generarà ingressos per a la CE. Per tant, si només ets a casa quan ja és de nit, t'interessarà formar part de la CE igualment.

12. Si tinc plaques a casa meva, em podré sumar a la CE?

Si tens plaques solars a casa teva, igualment podràs participar de la CE com a sòcia col·laboradora o sòcia productora i consumidora. En el primer cas, contribuïnt en el desenvolupament de la CE a través d'aportacions de capital, altres recursos i/o en la participació d'activitats de la pròpia CE. En el segon cas, pots contribuir en la producció d'energia dins la CE i ser una consumidora més. Les condicions en les que una persona sòcia esdevé productora d'energia de la CE vindran definides per la pròpia comunitat.

13. Podré participar de la CE i consumir energia si no sóc propietària del pis on visc? I si el contracte de la llum no està a nom de la llogatera?

Si no ets propietària, pots fer-te sòcia consumidora o col·laboradora de la CE. Ara bé, per ser sòcia consumidora d'energia cal que el contracte de la llum estigui al teu nom.

14. No tinc clar quant de temps viuré al municipi a la casa on visc ara. Què passa si participo a la CE i canvio de domicili?

Si ets sòcia consumidora i ja no estàs dins del radi de 500 metres al voltant de la instal·lació, deixaràs de ser elegible com a sòcia consumidora de la CE. De totes maneres, podràs seguir participant-hi sent sòcia col·laboradora. En el cas que volguessis deixar de formar-ne part, les sòcies tenen total llibertat de deixar-ho de ser i recuperar el capital social inicial aportat.

15. Com es relaciona la CE amb la comercialitzadora?

No és indispensable que per participar d'una CE tothom hagi d'estar amb la mateixa comercialitzadora d'electricitat. Pot ser una decisió de la mateixa Comunitat si considera que és un element rellevant establir si aquesta condició és necessària o no.

Per tant, si així es considera més adequat, cada persona consumidora de la CE podrà contractar la llum i rebre les factures de la comercialitzadora que vulgui.

GOVERNANÇA I PRESA DE DECISIONS DE LES COMUNITATS ENERGÈTIQUES

16. Quines fórmules jurídiques son més habituals?

Les fórmules jurídiques més habituals son la Cooperativa de Consumidores i Usuàries, i la Cooperativa de Serveis (en cas de tractar-se d'una empresa). Els agents que utilitzin serveis seran sòcies consumidores, pel que tindran uns drets i obligacions que es detallaran a continuació.

17. Com es prenen les decisions?

En una Cooperativa de Consumidores i Usuàries totes les sòcies tenen dret a participar i prendre decisions sobre la CE, cada sòcia té un vot. En aquests espais de participació es podrien abordar temes com: inversions, repartiment de beneficis, establiment de tarifes, etc. També, es poden crear espais informals com grups de treball, sessions d'informació i debat, etc.

Abans que es constitueixi la CE, aquestes decisions es prendran des del Grup Motor. Una vegada constituïda, serà el Consell Rector (òrgan de representació i govern de la cooperativa format per un mínim de 3 sòcies) qui les prengui amb la validació de l'Assemblea.

18. Com puc participar a la CE?

Existeixen diferents maneres de participar en una CE. En primer lloc, com a sòcia consumidora, participant en la producció i/o consum d'energia a canvi de l'aportació d'una quota econòmica per cobrir les despeses de la CE (manteniment de les instal·lacions, despeses administratives, etc.). En segon lloc, com a sòcia col·laboradora, contribuint en el desenvolupament de la CE a través d'aportacions de capital, altres recursos i/o en la participació d'activitats de la pròpia CE. Finalment, sense ser sòcia però participant com a difusora o sensibilitzadora de la CE.

En cas de viure fora del radi de 500 metres, pots fer-te'n soci/a per col·laborar amb al CE i beneficiar-te dels altres serveis que pugui oferir com ara assessorament energètic, mobilitat

sostenible, telefonia mòbil, internet compartit, formacions i compres col·lectives de productes o serveis.

19. Quins són els drets de les persones consumidores?

El primer dret és el de participar en les presa de decisions sobre el present i el futur de la Comunitat Energètica i el seu model energètic a través dels espais democràtics que s'estableixen en el si de l'entitat i que venen regulats per la fórmula jurídica que adopta l'entitat. Aquesta participació pot ser a través de la gestió i representació activa de la Comunitat (en el Consell Rector, en cas de si és una cooperativa, o Junta Directiva si és una associació) i/o a través de la validació de les decisions que prenguin els primers en Assemblea on cada una de les sòcies tindrà un vot.

El segon dret és el de beneficiar-se dels diferents serveis energètics que pot oferir la Comunitat Energètica generant un estalvi econòmic en l'ús d'energia. Els principals serveis són els relatius a la producció d'energia a través de diferents tecnologies renovables (fotovoltaica, xarxa de calor, biogàs, etc.), l'assessorament entorn a l'eficiència energètica i altres serveis com la mobilitat sostenible, telefonia mòbil, internet compartit, formacions i compres col·lectives de productes o serveis.

Finalment, tenen el dret d'assistir a les reunions de les Assemblees Generals i dels altres òrgans socials als quals siguin convocades i participar en les activitats de formació i d'intercooperació.

20. Quines són les obligacions de les persones consumidores?

Les persones sòcies estan obligades a fer el pagament de l'aportació obligatòria al capital social, si és una cooperativa, així com les altres aportacions econòmiques que s'estableixen per a l'accés als diferents serveis energètics i la gestió de la Comunitat Energètica una vegada ja estigui constituïda. D'altra banda, a nivell administratiu, les persones participants hauran d'aportar la informació necessària per tal d'assegurar l'alta i el correcte funcionament dels serveis energètics.

ALTRES QÜESTIONS

21. Quines diferències hi ha entre fer-te sòcia de Som Energia i constituir una CE?

Som Energia és una cooperativa productora i comercialitzadora d'electricitat verda. Qui se'n fa soci/a pot contractar la llum, participar en projectes de generació renovable, fer aportacions al capital social, participar activament a la cooperativa i a les formacions de l'Aula Popular.

Constituir una CE és impulsar la transició energètica a nivell local, desenvolupant generació distribuïda i renovable en el territori, empoderant la ciutadania i involucrant a les entitats municipals en aquesta transformació. Segurament són dues opcions complementàries perquè, com es diu abans, en principi sempre caldrà el vincle amb una comercialitzadora.

22. Com es pot assegurar la participació de famílies en situació de pobresa energètica a la CE?

Existeixen diferents mecanismes per assegurar que les famílies en situació de pobresa energètica puguin beneficiar-se i participar dels diferents serveis energètics que pot oferir la CE:

- La primera opció és que en els estatuts de l'entitat, s'incorporin diferents criteris i premisses per prioritzar l'accés a les famílies en situació de pobresa energètica als serveis que ofereix la CE.
- La segona opció és que el propi Ajuntament afegixi en el conveni de cessió de l'espai per les instal·lacions clàusules que incorporin diferents criteris i premisses per prioritzar l'accés a aquestes famílies

En ambdós casos, addicionalment es podrien introduir opcions per facilitar les obligacions econòmiques de les sòcies participants. Aquestes poden ser rebaixes o exempcions en el pagament de les quotes i/o en les aportacions inicials de capital d'aquestes famílies que haurien de ser compensades per la resta de les sòcies.

23. Podré participar de la CE si rebo el Bo Social? Quines conseqüències té?

Sí, podràs formar part de la CE com a sòcia i beneficiar-te dels diferents serveis que ofereix la Comunitat. Una de les condicions essencials per rebre el Bo Social és no superar un llindar establert de consum d'energia anual. En la mesura en que al formar part de la CE com a sòcia consumidora redueixes el consum d'energia de la xarxa, les famílies que actualment reben el Bo Social continuaran sent elegibles per rebre aquesta prestació.

A nivell econòmic, el Bo Social s'aplica sobre el total de la factura de la llum (potència contractada i consum). Conseqüentment, degut a que el consum d'energia de la xarxa serà inferior una vegada la participant consumidora rebi energia de la CE, la prestació del Bo Social serà inferior a la que rebia abans de participar a la Comunitat. Ara bé, és important tenir en compte que obtindrà un estalvi econòmic procedent del consum d'aquella energia produïda per la CE.

Finalment, com a última consideració, cal recordar que totes aquestes famílies hauran de seguir connectades a la xarxa a través de les comercialitzadores de referència (CUR) per seguir aplicant pel Bo Social, fet no incompatible en participar de la CE.